

**TAL
TECH**

VANANEVATE/EAKATE SÕBRALIKE LINNADE KUJUNDAMINE. VÄLJAKUTSE PLANEERIJATELE

Sirle Salmistu, PhD
Järeldoktor-teadur
Tallinna Tehnikaülikool Tartu kolledž

Tartu Planeerimiskonverents
24.-25.03.2022

Järeldoktoriprojekt (MOBJD633)

Eakatesõbraliku keskkonna kujundamist mõjutavad faktorid Eestis. Rakendusvõimalused linnaplaneerimises ja avalikus halduses.

Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid

Eesti
tuleviku heaks

SISSEJUHATUS

- Vananeva rahvastikuga tegelemiseks on ellu kutsutud liikumine

Age-Friendly Cities and Communities/
Age-Friendly Environments
(WHO 2007, 2017)

- Paralleelsed kaasaegsed trendid linnaplaneerimises
 - Smart Cities, Green Cities, Livable Cities, Sustainable Cities, Creative Cities, Healthy Cities, Safe Cities...
New European Bauhaus

AGE-FRIENDLY COMMUNITIES | EA(KATE) SÕBRALIKUD KOGUKONNAD

- Mõeldud kõigile, kuid fookuses on vanemaealised (65+)
- Väga mitmekesine grupp
- Kõik kohad ja kogukonnad
- Terviklik käsitlus

Foto: Pixabay

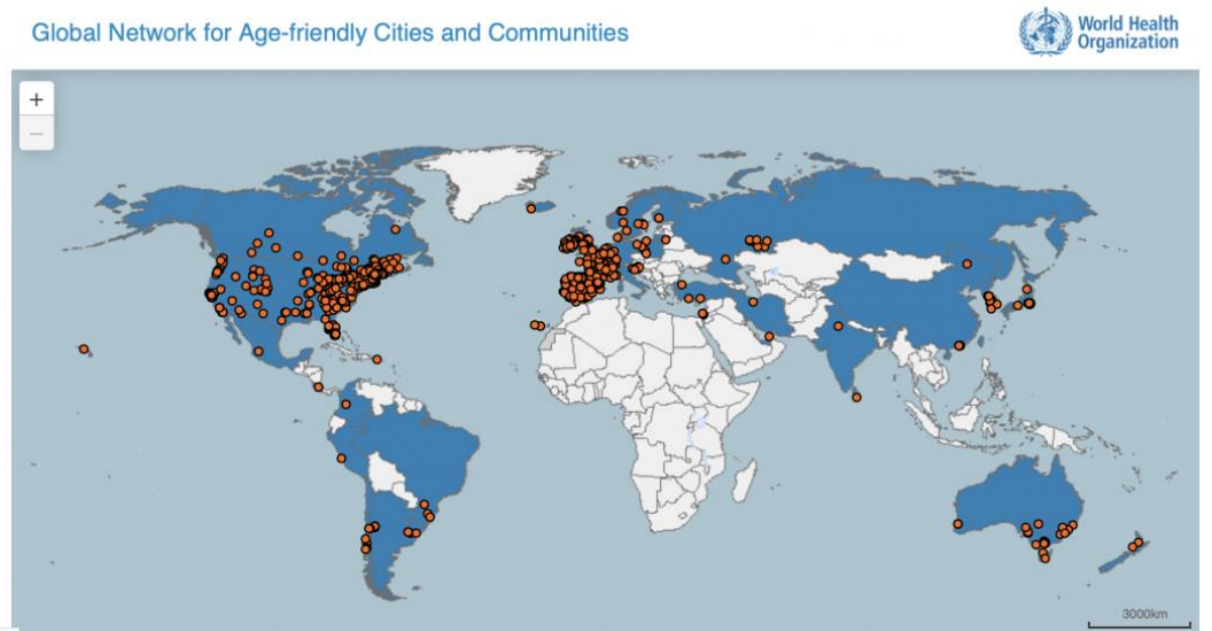
AGE-FRIENDLY COMMUNITIES | EA(KATE) SÕBRALIKUD KOGUKONNAD

Easõbralik linn on selline, kus seadused/poliitikad, teenused ja nii füüsilise kui ka sotsiaalse keskkonna tegurid toetavad ja võimaldavad aktiivset vananemist (WHO, 2007).

- *Ageing in place*
- Iseseisvus

About the Global Network for Age-friendly Cities and Communities

<https://extranet.who.int/agefriendlyworld>

KONTSEPTSIOONI VALDKONNAD/DOMEENID

- Välisruum/avalik ruum (väliskeskkond)
- Transport ja liikuvus
- Kodune elukeskkond
- Sotsiaalne suhtlus (osalemine sotsiaalelus)
- Sotsiaalne kaasatus ja mitte-diskrimineerimine
- Kodaniku aktiivsus/kaasatus ja töötamine
- Avalikud- ja terviseteenused
- Infovahetus ja teave

Foto: Tartu linnavalitsus

LÄBIVAD TEEMAD

- Füüsiline aktiivsus
- Kukkumiste ennetamine
- Eakate väärkohtlemise ennetamine

(WHO Regional Office for Europe, 2017)

Foto: Margus Ansu

EHITATUD KESKKOND

- Võtmefaktor
- Haavatavad muutustele
 - Vananemine oma kodus vs sunnitud elukohavahetus
 - Elukorraldus (kellega koos elatakse)
- Välisruum/tänavad – kõndimisvõimalused
- Ligipääsetavus

Foto: Pixabay

EHITATUD KESKKOND

- Transport ja liikuvus
 - Ühistransport
 - Kõndimine
 - Ülekäiguradade ületamise aeg
 - Turvalisus
- Füüsilise ja sotsiaalse keskkonna tihe seos
 - Sotsiaalse eraldatuse, isoleerituse leevendamine

Foto: Juhan Voolaid

KOOSTÖÖ, OSALEMINE, KAASAMINE, KOOSLOOME

- Valdkondade vaheline koostöö
- Eakate kaasamine protsessi
- Naabruskonna kaasamise paradoks (Buffel et al, 2012)

Foto: Riin-Saaremõts

POLIITILISED VÄLJAKUTSED

- Poliitiline tahe ja pühendumus
- Eelarve piiratus
- Konkureerimine teiste strateegiliste tegevustega
- Jätkuv ja dünaamiline protsess

KOKKUVÕTE

- Teadlikkuse tõstmine, hoiakute muutmine, *mainstreaming*
- Teema toetamine ja selle eest seismine, empaatia
- Füüsiline ligipääsetavus
 - Kõnniteed, avalik ruum ja hooned, ühistransport, peatused, elukohtade taskukohasus; liikuvus
- Sotsiaalne ligipääsetavus/kaasatus
 - Otsustusprotsessides osalemine, juurdepääs informatsioonile, võrdsus
- Nutikate lahenduste piiratus; digilõhe
- Edukuse mõõtmine ajas – andmed, andmete interpreteerimine; poliitikate loomine, muutmine ja elluviimine

TAL TECH

Sirle Salmistu

sirle.salmistu@taltech.ee